

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

30. marts 2000 *

I sag C-178/97,

angående en anmodning, som Tribunal du travail de Bruxelles (Belgien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Barry Banks m.fl.

mod

Théâtre royal de la Monnaie,

procesdeltagere:

Colin Appleton et Christopher Davies,

Mark Curtis,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 14a, nr. 1, litra a), og artikel 14c i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige

* Processprog: fransk.

erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og artikel 11a og artikel 12a, stk. 7, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71, begge som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), og dernæst ved Rådets forordning (EØF) nr. 3811/86 af 11. december 1986 (EFT L 355, s. 5),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D.A.O. Edward, og dommerne L. Sevón, C. Gulmann, J.-P. Puissochet (refererende dommer) og P. Jann,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer

justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Barry Banks m.fl. ved solicitor M.J.S. Renouf og advokat B. Blanpain, Bruxelles

— Théâtre royal de la Monnaie ved advokat S. Capiiau, Bruxelles

— den tyske regering ved kontorchef E. Röder og kontorchef C.-D. Quassowski, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

- den franske regering ved afdelingschef M. Perrin de Brichambaut og konsulent C. Chavance, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

- den nederlandske regering ved konsulent J.G. Lammers, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

- Det Forenede Kongeriges regering ved J. E. Collins, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Wolfcarius, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 22. oktober 1998 er afgivet mundtlige indlæg af B. Banks m.fl. ved M.J.S. Renouf og B. Blanpain, af Théâtre royal de la Monnaie ved S. Capiiau, af den tyske regering ved C.-D. Quassowski, af den franske regering ved C. Chavance, af den irske regering ved A. O'Caomh, SC, af den nederlandske regering ved kommitteret M.A. Fierstra, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, af Det Forenede Kongeriges regering ved barrister M. Hoskins og af Kommissionen ved M. Wolfcarius,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. november 1998,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 21. april 1997, indgået til Domstolen den 7. maj 1997, har Tribunal du travail de Bruxelles i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 14a, nr. 1, litra a), og artikel 14c i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (herefter »forordning nr. 1408/71«), og artikel 11a og artikel 12a, stk. 7, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71 (herefter »forordning nr. 574/72«), begge som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), og dernæst ved Rådets forordning (EØF) nr. 3811/86 af 11. december 1986 (EFT L 355, s. 5).
- 2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag anlagt af Barry Banks og otte andre operasangere samt en dirigent, støttet af tre andre kunstnere (herefter »Barry Banks m.fl.«), mod Théâtre royal de la Monnaie i Bruxelles (herefter »TRM«) angående bidrag til den almindelige belgiske sociale sikringsordning for lønmodtagere, som TRM har indeholdt i deres honorarer.

- 3 Barry Banks m.fl. er udøvende kunstnere og britiske statsborgere. De er bosat i Det Forenede Kongerige, hvor de normalt udøver deres erhvervsmæssige beskæftigelse, og er omfattet af den britiske sociale sikringsordning som selvstændige erhvervsdrivende. De blev engageret af TRM til at optræde i Belgien mellem 1992 og 1995. Alle kunstnerne — undtagen én, hvis kontrakter vedrørte en periode på fire måneder og seks dage — var engageret til at optræde i mindre end tre måneder.

- 4 Da kunstnerne var omfattet af den almindelige sociale sikringsordning for lønmodtagere, indeholdt TRM sociale bidrag i deres honorarer. Indeholdelsen skete i medfør af artikel 3, stk. 2, i kongelig anordning af 28. november 1969, der er udstedt til gennemførelse af lov af 27. juni 1969 om ændring af lovanordning af 28. december 1944 om den sociale sikringsordning for arbejdstagere, som er omfattet af den sociale sikringsordning for lønmodtagere (*Moniteur belge* af 5.12.1969), hvorefter denne ordning også omfatter udøvende kunstnere. Det fremgik udtrykkeligt af de af Barry Banks m.fl. indgåede kontrakter, at denne indeholdelse ville finde sted.

- 5 Under deres engagement eller under sagen for den forelæggende ret fremlagde Barry Banks m.fl. hver især en blanket E 101, der var udstedt af det britiske ministerium for social sikring i medfør af artikel 11a i forordning nr. 574/72, og hvori det attesteredes, at de var selvstændige erhvervsdrivende, at de udøvede selvstændig virksomhed under deres engagement ved TRM, og at de i denne periode stadig var omfattet af den britiske lovgivning om social sikring i henhold til artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71. I henhold til denne bestemmelse er en person, der normalt har selvstændig beskæftigelse på en medlemsstats område, og som udfører et arbejde på en anden medlemsstats område, fortsat omfattet af lovgivningen i førstnævnte medlemsstat, forudsat at varigheden af dette arbejde ikke påregnes at overstige ét år.

- 6 Barry Banks m.fl., som bestred, at de var omfattet af den belgiske sociale sikringsordning for lønmodtagere, anlagde sag ved Tribunal du travail de Bruxelles med påstand om, at TRM tilpligtedes at tilbagebetale de indbetalte

bidrag med renter efter loven. De gjorde gældende, at de fortsat udelukkende var omfattet af den britiske lovgivning i henhold til artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71, for så vidt som de — samtidig med at de normalt havde selvstændig beskæftigelse i Det Forenede Kongerige — udførte et arbejde i Belgien af under et års varighed. De gjorde desuden gældende, at såvel TRM som det belgiske Office national de sécurité sociale (herefter »ONSS«) var forpligtet til at lægge de E 101-blanketter til grund, som var udstedt af det britiske ministerium for social sikring.

7 TRM var af den opfattelse, at den belgiske lovgivning fandt anvendelse i henhold til artikel 14c, litra a), i forordning nr. 1408/71, hvorefter en person, der samtidigt har lønnet beskæftigelse og selvstændig beskæftigelse på forskellige medlemsstatsers område, er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område vedkommende har lønnet beskæftigelse. TRM tilføjede, at da ONSS nægtede at tage hensyn til E 101-blanketter, som var udstedt til britiske selvstændige erhvervsdrivende, måtte det lægge denne afgørelse til grund. Desuden var blanketterne — hvis tilbagevirkende kraft kunne drages i tvivl — for størstedelens vedkommende først blevet udstedt og fremsendt til TRM under kunstnernes engagement eller under sagen for Tribunal du travail de Bruxelles.

8 I forelæggelseskendelsen har den forelæggende ret først henvist til, at Domstolen i dommene af 30. januar 1997 (sag C-340/94, De Jaeck, Sml. I, s. 461, og sag C-221/95, Hervein og Hervillier, Sml. I, s. 609) har kendt for ret, at der med henblik på anvendelsen af artikel 14a og 14c i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 ved begreberne »lønnet beskæftigelse« og »selvstændig beskæftigelse« skal forstås virksomhed, der kvalificeres som sådan af lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, på hvis område beskæftigelsen udøves.

9 Den forelæggende ret har dernæst anført, at den virksomhed, der udøves af sagsøgerne i hovedsagen, efter den britiske lovgivning om social sikring anses for selvstændig beskæftigelse og efter den tilsvarende belgiske lovgivning for lønnet beskæftigelse.

- 10 Retten har tilføjet, at anvendelsen i den foreliggende sag af artikel 14a, nr. 1, litra a), som de udøvende kunstnere går ind for, forudsætter, at ordet »arbejde« i denne bestemmelse fortolkes vidt og omfatter enhver arbejdsydelse, hvad enten der er tale om lønnet eller selvstændigt arbejde, som ikke overstiger et år.
- 11 Den forelæggende ret har dernæst anført, at hvis dette ikke var tilfældet, ville artikel 14c i forordning nr. 1408/71 kunne finde anvendelse på sagsøgerne i hovedsagen. Den har imidlertid bemærket, at anvendelsen af denne bestemmelse ville føre til, at de kun blev omfattet af den belgiske lovgivning, eftersom de udøver en beskæftigelse, som i Belgien anses for lønnet beskæftigelse, og det for så vidt angik hele deres erhvervsmæssige beskæftigelse, jf. forordningens artikel 14d. Da deres beskæftigelse i Belgien er af kort varighed, ville sagsøgerne i hovedsagen imidlertid ikke være berettiget til ydelser efter den belgiske ordning.
- 12 På denne baggrund har Tribunal du travail de Bruxelles besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) a) Omfatter begrebet 'arbejde' i artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning (EØF) nr. 1408/71 enhver lønnet eller selvstændig beskæftigelse, hvis varighed ikke overstiger et år?
- b) Såfremt begrebet 'arbejde' i artikel 14, nr. 1, litra a), udelukkende omfatter selvstændig beskæftigelse, skal begrebet da fastlægges i forhold til lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, hvor den pågældende normalt udøver den selvstændige beskæftigelse, eller i forhold til lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, hvor 'arbejdet' udføres?

2) Hvilken tidsenhed skal tages i betragtning ved vurderingen af udtrykket 'samtidig' i artikel 14c i forordning (EØF) nr. 1408/71, eller hvilke kriterier skal anvendes ved bestemmelsen af dette begreb?

3) a) i) Har blanket E 101, der udstedes i henhold til bl.a. artikel 11a og artikel 12a, stk. 7, i forordning nr. 2001/83, bindende virkning hvad angår de attesterede retsvirkninger:

— i forhold til den kompetente institution i den medlemsstat, hvor den anden beskæftigelse udøves?

— i forhold til den person, der beskæftiger en arbejdstager, når denne har beskæftigelse på to medlemsstaters område?

ii) I bekræftende fald indtil hvornår?

b) Har blanket E 101 tilbagevirkende kraft, når de perioder, den omfatter, er tilbagelagt på det tidspunkt, hvor blanketten udstedes eller fremlægges? «

Det første spørgsmål

- 13 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om ordet »arbejde« i artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 omfatter enhver arbejdsydelse, hvad enten der er tale om lønnet eller selvstændigt arbejde. Hvis bestemmelsen kun vedrører selvstændigt arbejde, ønsker retten oplyst, om arbejdets art skal bestemmes efter lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, hvor personen normalt har selvstændig beskæftigelse, eller efter den tilsvarende lovgivning i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres.
- 14 I artikel 13, som indleder afsnit II i forordning nr. 1408/71 om bestemmelsen af, hvilken lovgivning der skal anvendes, bestemmes det i stk. 1, at med forbehold af artikel 14c er de personer, der er omfattet af forordningen, alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat.
- 15 I henhold til artikel 13, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 og med forbehold af forordningens artikel 14-17 er en person, der har selvstændig beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område.
- 16 Artikel 14a i forordning nr. 1408/71 med overskriften »Særlige regler, der finder anvendelse på personer, bortset fra søfolk, som har selvstændig beskæftigelse«, bestemmer, at reglen i artikel 13, stk. 2, litra b), finder anvendelse under iagttagelse af de følgende undtagelser og særregler. I medfør af stk. 1, litra a), er en person, der normalt har selvstændig beskæftigelse på en medlemsstats område, og som udfører et arbejde på en anden medlemsstats område, fortsat omfattet af lovgivningen i førstnævnte medlemsstat, forudsat at varigheden af dette arbejde ikke påregnes at overstige ét år.

- 17 Barry Banks m.fl., TRM, Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen, som den irske regering har tilsluttet sig under retsmødet, er af den opfattelse, at der ved ordet »arbejde« i artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 skal forstås enhver arbejdsydelse, hvad enten der er tale om selvstændigt eller lønnet arbejde. Efter deres opfattelse er denne fortolkning dikteret af den meget generelle betydning, ordet har i gængs sprogbrug. Barry Banks m.fl. og Kommissionen har også gjort gældende, at anvendelsen af dette ord er en følge af et bevidst valg fra Rådets side ved vedtagelsen af forordning (EØF) nr. 1390/81 af 12. maj 1981 om udvidelse af forordning nr. 1408/71 til også at omfatte selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer (EFT L 143, s. 1). Såvel i det oprindelige forslag som i det ændrede forslag til forordning havde Kommissionen nemlig i stedet for »arbejde« anvendt udtrykket »tjenesteydelser«, hvorved den ville begrænse anvendelsen af bestemmelsen til det ene tilfælde, hvor en selvstændig erhvervsdrivende udfører et selvstændigt arbejde på en anden medlemsstats område.
- 18 Hvis Domstolen måtte finde, at ordet »arbejde« kun omfatter selvstændigt arbejde, er Barry Banks m.fl., TRM og Det Forenede Kongeriges regering af den opfattelse, at arbejdets art skal fastlægges efter lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, på hvis område den pågældende normalt har sin selvstændige beskæftigelse. På grundlag af dommene i sagerne Jaeck og Hervein og Hervillier mener Kommissionen derimod, at arbejdets art i så fald må kvalificeres efter lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres.
- 19 Den tyske, den franske og den nederlandske regering har gjort gældende, at ordet »arbejde« udelukkende omfatter selvstændigt arbejde, således at arbejdets art skal fastlægges efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres. Denne fortolkning følger for det første af selve overskriften til artikel 14a i forordning nr. 1408/71. Den er også i overensstemmelse med de tilsvarende bestemmelser i afsnit II om arbejdstagere og søfolk, som har lønnet beskæftigelse, og som udsendes til en anden medlemsstats område, eller til et skib, der fører en anden medlemsstats flag, for at udføre et arbejde. Disse arbejdstagere og søfolk er nemlig fortsat alene omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, de kommer fra, men kun, hvis det arbejde, de udfører, er lønnet.

- 20 Den fortolkning af ordet »arbejde«, som støttes af sagsøgerne i hovedsagen, den irske regering og Det Forenede Kongeriges regering samt af Kommissionen, må tiltrædes.
- 21 Denne fortolkning følger dels af ordlyden af artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71. Ordet »arbejde« har nemlig sædvanligvis en generel betydning, hvor der ikke skelnes mellem, om der er tale om en lønnet eller selvstændig arbejdsydelse. Artikel 14a, nr. 1, litra a), adskiller sig i øvrigt i denne henseende fra artikel 14b, nr. 2, hvoraf fremgår, at en person, som normalt har selvstændig beskæftigelse enten på en medlemsstats område eller om bord på et skib, der fører en medlemsstats flag, og som udfører et arbejde om bord på et skib, der fører en anden medlemsstats flag, fortsat er omfattet af lovgivningen i førstnævnte medlemsstat, for så vidt som han udfører arbejdet for egen regning.
- 22 Det følger ganske vist af overskriften til artikel 14a i forordning nr. 1408/71, at denne artikel finder anvendelse på personer, bortset fra søfolk, som har selvstændig beskæftigelse, men det kan ikke heraf udledes, at det i denne bestemmelse nr. 1, litra a), omhandlede arbejde nødvendigvis skal have karakter af selvstændigt arbejde. I denne artikel betegner ordene »selvstændig beskæftigelse« nemlig den beskæftigelse, den pågældende person normalt har på en eller flere medlemsstats områder, og ikke den lejlighedsvis ydelse, der udføres uden for den eller disse stater.
- 23 Fortolkningen i det foregående af artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 støttes dels af de omstændigheder, hvorunder bestemmelsen er blevet vedtaget. Den blev nemlig indsat i forordningen ved forordning nr. 1390/81, som udvidede forordning nr. 1408/71 til også at omfatte selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer. Såvel i det oprindelige forslag om tilpasning af forordning nr. 1408/71 (EFT 1978 C 14, s. 9) som i det ændrede forslag (EFT 1978 C 246, s. 2) havde Kommissionen i stedet for »arbejde« anvendt udtrykket »tjenesteydelser« og havde således til hensigt, at bestemmelsen kun skulle anvendes i det tilfælde, hvor et selvstændigt arbejde udføres på en anden medlemsstats område. Følgelig tyder alt på, at Rådet har anvendt ordet »arbejde« i den hensigt, at bestemmelsen også skulle omfatte det tilfælde, hvor der er tale om lønnet arbejde.

- 24 Den tyske og den nederlandske regering har imidlertid udtrykt frygt for, at en fortolkning af ordet »arbejde«, som ikke kun omfatter selvstændig virksomhed, vil have alvorlige konsekvenser. Efter deres opfattelse ville denne fortolkning nemlig føre til, at enhver kunne tilslutte sig den sociale sikringsordning for selvstændige erhvervsdrivende i en medlemsstat, hvor bidragene er moderate, blot for at begive sig til en anden medlemsstat for der at tage lønnet beskæftigelse i et år uden at betale de højere bidrag, som er gældende i denne stat.
- 25 I denne forbindelse bemærkes, at det efter artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 først kræves, at den pågældende »normalt« har selvstændig beskæftigelse på en medlemsstats område. Denne forpligtelse forudsætter, at den pågældende sædvanligvis driver virksomhed af betydeligt omfang på den medlemsstats område, hvor han har hjemsted [jf. analogt med hensyn til artikel 14, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 vedrørende udsendelse af lønmodtagere dom af 10.2.2000, sag C-202/97, FTS, Sml. I, s. 883, præmis 45]. Denne person skal således allerede have udøvet sin virksomhed i en vis periode på det tidspunkt, hvor han ønsker at påberåbe sig den omhandlede bestemmelse. Ligeledes skal han i den periode, hvor han udfører et arbejde på en anden medlemsstats område, fortsat i sin hjemstat bevare de midler, der er nødvendige for udøvelsen af virksomheden, for at han kan fortsætte denne, når han vender tilbage.
- 26 Som generaladvokaten har anført i punkt 59 i sit forslag til afgørelse, opretholdes en sådan infrastruktur i hjemstaten f.eks. ved benyttelse af kontorer, betaling af bidrag til den sociale sikringsordning, betaling af skat, besiddelse af et særligt kort og et momsnummer eller optagelse i handelskamre eller faglige organisationer.
- 27 Det må desuden understreges, at anvendelsen af artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 forudsætter, at den person, som har selvstændig beskæftigelse på en medlemsstats område, på en anden medlemsstats område

udfører et »arbejde«, dvs. en bestemt opgave, hvis indhold og varighed er fastlagt forinden, og hvis eksistens skal kunne godtgøres ved fremlæggelse af de hertil svarende kontrakter.

- 28 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at ordet »arbejde« i artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 omfatter enhver arbejdsydelse, hvad enten der er tale om lønnet eller selvstændigt arbejde.

Det andet spørgsmål

- 29 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplysninger om fortolkningen af ordet »samtidigt« i artikel 14c i forordning nr. 1408/71.

- 30 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at anvendelsen af artikel 14a, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 i hovedsagen forudsætter, at ordet »arbejde« i bestemmelsen henviser til enhver arbejdsydelse, hvad enten der er tale om lønnet eller selvstændigt arbejde, og at det andet spørgsmål kun er stillet for det tilfælde, at bestemmelsen ikke finder anvendelse i den foreliggende sag.

- 31 Under hensyntagen til besvarelsen af det første spørgsmål er det derfor ufornuddent at besvare det andet spørgsmål.

Det tredje spørgsmåls første led

- 32 Med det tredje spørgsmåls første led ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en blanket E 101, som er udstedt i henhold til artikel 11a og artikel 12a, stk. 7, i forordning nr. 574/72, er bindende både for den kompetente institution i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres, og for den person, som anmoder selvstændige erhvervsdrivende, der har fået denne blanket udleveret, om tjenesteydelser. Hvis spørgsmålet besvares bekræftende, ønsker den forelæggende ret oplyst, hvor længe blanketten har bindende virkning.
- 33 Artikel 11a i forordning nr. 574/72 bestemmer bl.a., at den institution, der er udpeget af den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvis lovgivning fortsat finder anvendelse i medfør af artikel 14a, nr. 1, i forordning nr. 1408/71, skal udlevere den selvstændige erhvervsdrivende en attest, der bekræfter, at han fortsat er omfattet af denne lovgivning indtil et nærmere angivet tidspunkt. Ifølge artikel 12a, stk. 7, i samme forordning udleverer den institution, der er udpeget af den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område en person har lønnet beskæftigelse, i tilfælde omfattet af artikel 14c, litra a), i forordning nr. 1408/71 den pågældende en attest, der bekræfter, at han er omfattet af denne medlemsstats lovgivning. Da artikel 14c imidlertid ikke er relevant for hovedsagen af de grunde, der er anført i nærværende doms præmis 29, 30 og 31, er det ikke nødvendigt at undersøge artikel 12a, stk. 7, i forordning nr. 574/72.
- 34 Ved afgørelse nr. 130 af 17. oktober 1985 om de blanketter, der skal benyttes ved anvendelsen af Rådets forordninger (EØF) nr. 1408/71 og (EØF) nr. 574/72 (E 001; E 101-127; E 201-215; E 301-303; E 401-411) (EFT 1986 L 192, s. 1), som fandt anvendelse på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, har De Europæiske Fællesskabers Administrative Kommission for Vandrende Arbejdstagere (herefter: »Den Administrative Kommission«), som er omhandlet i artikel 80 og 81 i forordning nr. 1408/71, bl.a med henblik på den attest, der nævnes i artikel 11a i forordning nr. 574/72, udarbejdet en typeattest, den såkaldte »blanket E 101«.
- 35 Barry Banks m.fl., TRM, den irske regering og Det Forenede Kongeriges regering er af den opfattelse, at blanket E 101 — så længe den udstedende institution ikke

har trukket den tilbage — har bindende virkning i forhold til de kompetente institutioner i de andre medlemsstater. I modsat fald ville den ordning med hensyn til løsning af lovkonflikter, som er indført ved afsnit II i forordning nr. 1408/71, blive bragt i fare. Ifølge Det Forenede Kongeriges regering er blanketten også bindende for de personer, som engagerer arbejdstagere, som har fået blanketten udleveret. I denne forbindelse har TRM derimod gjort gældende, at disse personer er bundet af instrukserne fra den kompetente institution i den medlemsstat, de henhører under.

- 36 Den tyske, den franske og den nederlandske regering samt Kommissionen har anført, at spørgsmålet om, hvilken lovgivning om social sikring der skal anvendes på arbejdstagerne, skal afgøres efter afsnit II i forordning nr. 1408/71. Det kan ikke udelukkes, at den kompetente institution, som har udstedt blanket E 101, har truffet beslutningen om, at dens egen lovgivning skal anvendes, på grundlag af urigtige faktiske oplysninger eller på grundlag af en fejlagtig bedømmelse. Selv om blanket E 101 således er et betydningsfuldt holdepunkt for, hvilken lovgivning der skal anvendes, er de kompetente institutioner i de andre medlemsstater berettiget til i givet fald at nå til en anden konklusion.
- 37 I det sidstnævnte tilfælde finder den tyske og den nederlandske regering, at andre institutioner end den udstedende institution er berettiget til ikke at lægge blanket E 101 til grund. Derimod har Kommissionen fremhævet pligten til et loyalt samarbejde mellem de kompetente institutioner i medlemsstaterne. I tilfælde, hvor den udstedende institution nægter at imødekomme en anmodning fra en anden institution om at trække blanketten tilbage, tilkommer det sidstnævnte institution at indbringe denne tvist for de nationale retter.
- 38 Det bemærkes, at det ifølge princippet om loyalt samarbejde, der er fastslået i EF-traktatens artikel 5 (nu artikel 10 EF), påhviler den udstedende institution at foretage en korrekt bedømmelse af de faktiske omstændigheder, der er relevante ved anvendelsen af reglerne om bestemmelse af, hvilken social sikringslovgivning der skal anvendes, og følgelig at indestå for rigtigheden af oplysningerne i blanket E 101 (jf. i denne retning FTS-dommen, præmis 51).

- 39 For så vidt angår den kompetente institution i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres, følger det af samarbejdsforpligtelserne i medfør af traktatens artikel 5, at disse ikke ville være overholdt — og målene med artikel 14, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 og artikel 11a i forordning nr. 574/72 ikke ville blive nået — såfremt institutionen i den nævnte medlemsstat var af den opfattelse, at den ikke var bundet af angivelserne i blanketten, og også henførte den selvstændige erhvervsdrivende under sin egen sociale sikringsordning (jf. i denne retning samme dom, præmis 52).
- 40 Det følger af det anførte, at i det omfang blanket E 101 skaber en formodning for, at den pågældende selvstændige erhvervsdrivende lovligt er tilknyttet den sociale sikringsordning i den medlemsstat, hvor han har hjemsted, er blanketten bindende for den kompetente institution i den medlemsstat, hvor han udfører et arbejde (jf. samme dom, præmis 53).
- 41 Den modsatte løsning ville gribe ind i princippet om, at selvstændige erhvervsdrivende kun er knyttet til én social sikringsordning, og ville gøre det vanskeligt at forudse, hvilken ordning der finder anvendelse, hvilket ville være til skade for retssikkerheden. I de tilfælde, hvor det måtte være vanskeligt at bestemme, hvilken ordning der skal anvendes, ville hver enkelt af de kompetente institutioner i de to berørte medlemsstater være tilbøjelig til — til skade for den pågældende selvstændige erhvervsdrivende — at antage, at dens egen sociale sikringsordning finder anvendelse (jf. samme dom, præmis 54).
- 42 Så længe E 101-blanketten ikke er tilbagekaldt eller erklæret ugyldig, skal den kompetente institution i den medlemsstat, hvor den selvstændige erhvervsdrivende udfører et arbejde, følgelig tage hensyn til, at han allerede er undergivet den sociale sikringslovgivning i den medlemsstat, hvor han har hjemsted, og institutionen må følgelig ikke henføre den pågældende selvstændige erhvervsdrivende under sin egen sociale sikringsordning (jf. samme dom, præmis 55).
- 43 Det påhviler imidlertid den kompetente institution i den medlemsstat, som har udstedt den nævnte E 101-blanket, på ny at overveje, om udstedelsen er sket på et

korrekt grundlag, og i givet fald tilbagekalde blanketten, såfremt den kompetente institution i den medlemsstat, hvor den selvstændige erhvervsdrivende udfører et arbejde, udtrykker tvivl med hensyn til rigtigheden af de faktiske omstændigheder, der er lagt til grund for nævnte blanket, og dermed med hensyn til de deri indeholdte angivelser, navnlig fordi disse ikke er i overensstemmelse med kravene i artikel 14, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 (jf. samme dom, præmis 56).

44 Såfremt det ikke måtte lykkes de pågældende institutioner at nå til enighed, navnlig om bedømmelsen af de faktiske omstændigheder, der er relevante i de enkelte tilfælde, og følgelig om spørgsmålet om, hvorvidt tilfældet er omfattet af artikel 14, nr. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71, kan de indbringe spørgsmålet for Den Administrative Kommission (jf. samme dom, præmis 57).

45 Såfremt Den Administrative Kommission ikke kan opnå, at de kompetente institutioner når frem til samme opfattelse vedrørende den lovgivning, der skal anvendes i det konkrete tilfælde, har den medlemsstat, hvor den selvstændige erhvervsdrivende udfører et arbejde, i det mindste den mulighed — uden at dette foregriber en eventuel adgang til at indbringe spørgsmålet for domstolene i den medlemsstat, som den udstedende institution henhører under — at iværksætte en traktatbrudsprocedure i medfør af EF-traktatens artikel 170 (nu artikel 227 EF), således at Domstolen under en sådan sag får lejlighed til at tage stilling til, hvilken lovgivning der finder anvendelse på den nævnte selvstændige erhvervsdrivende, og dermed rigtigheden af angivelserne i E 101-blanketten (jf. samme dom, præmis 58).

46 Heraf følger, at så længe en blanket E 101, som er udstedt i henhold til artikel 11a i forordning nr. 574/72, ikke er trukket tilbage eller erklæret ugyldig, er den bindende for den kompetente institution i den medlemsstat, som den selvstændige erhvervsdrivende begiver sig til for at udføre et arbejde.

47 For så vidt som blanket E 101 er bindende for denne kompetente institution, er der desuden intet, der kan begrunde, at den person, som anmoder den

selvstændige erhvervsdrivende om tjenesteydelser, undlader at rette sig efter den. Hvis vedkommende er i tvivl om blankettens gyldighed, må han imidlertid underrette den pågældende institution herom.

- 48 Det tredje spørgsmåls første led skal derfor besvares med, at så længe en blanket E 101, som er udstedt i henhold til artikel 11a i forordning nr. 574/72, ikke er trukket tilbage eller erklæret ugyldig, er den bindende for den kompetente institution i den medlemsstat, som den selvstændige erhvervsdrivende begiver sig til for at udføre et arbejde, og for den person, som anmoder den selvstændige erhvervsdrivende om tjenesteydelser.

Det tredje spørgsmåls andet led

- 49 Med det tredje spørgsmåls andet led ønsker den forelæggende ret oplyst, om en blanket E 101, som er udstedt i henhold til artikel 11a i forordning nr. 574/72, kan have tilbagevirkende kraft, når den vedrører en periode, som helt eller delvis er udløbet på det tidspunkt, hvor blanketten udstedes.
- 50 Barry Banks m.fl., den tyske, den franske og den nederlandske regering samt Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen har foreslået, at spørgsmålet besvares bekræftende. De har bl.a. gjort gældende, at det ikke efter forordning nr. 574/72 kræves, at blanketten udstedes, inden arbejdet på den anden medlemsstats område påbegyndes.
- 51 Derimod er TRM af den opfattelse, at for sen udstedelse eller fremlæggelse af blanket E 101 gør det umuligt for den person, som gør brug af de pågældende selvstændige erhvervsdrivendes tjenesteydelser, at tage hensyn til den i rette tid.

- 52 I denne forbindelse må det først og fremmest konstateres, at artikel 11a i forordning nr. 574/72 ikke fastsætter nogen frist for udstedelsen af den i bestemmelsen omhandlede blanket.
- 53 Desuden erklærer den kompetente institution i en medlemsstat ved at udstede blanket E 101 i medfør af artikel 11a blot, at den pågældende selvstændige erhvervsdrivende fortsat er omfattet af lovgivningen i denne medlemsstat i en given periode, hvor han udfører et arbejde på en anden medlemsstats område. Selv om det må foretrækkes, at en sådan erklæring afgives før begyndelsen af den pågældende periode, kan den også udstedes i løbet af perioden, endog efter dens udløb.
- 54 Der er under disse omstændigheder intet til hinder for, at en blanket E 101 i givet fald har tilbagevirkende kraft.
- 55 Det bestemmes således i Den Administrative Kommissions afgørelse nr. 126 af 17. oktober 1985 om anvendelse af artikel 14, stk. 1, litra a), artikel 14a, stk. 1, litra a), og artikel 14b, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1408/71 (EFT 1986 C 141, s. 3), at den i artikel 11 og artikel 11a i forordning nr. 574/72 nævnte institution skal udlevere en attest om den lovgivning, der skal finde anvendelse (blanket E 101), selv om der anmodes om udlevering af denne attest efter, at arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har påbegyndt sin beskæftigelse i en anden medlemsstat end den kompetente stat.
- 56 I øvrigt anerkendte Domstolen nødvendigvis, at blanket E 101 kan have tilbagevirkende kraft, da den fastslog, at medlemsstaternes mulighed for i henhold til artikel 17 i forordning nr. 1408/71 at aftale, at en anden lovgivning end den i artikel 13-16 angivne kan anvendes til fordel for en arbejdstager, også dækker allerede forløbne perioder (jf. dom af 17.5.1984, sag 101/83, Brusse, Sml. s. 2223, præmis 20 og 21, og af 29.6.1995, sag C-454/93, Van Gestel, Sml. I, s. 1707, præmis 29). Det bestemmes nemlig i artikel 11 og 11a i forordning nr. 574/72, at blanket E 101 også skal udleveres i dette tilfælde.

- 57 Det tredje spørgsmåls andet led skal derfor besvares med, at en blanket E 101, som er udstedt i henhold til artikel 11a i forordning nr. 574/72, kan have tilbagevirkende kraft.

Sagens omkostninger

- 58 De udgifter, der er afholdt af den tyske, den franske, den irske og den nederlandske regering samt af Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal du travail de Bruxelles ved kendelse af 21. april 1997, for ret:

- 1) Ordet »arbejde« i artikel 14a, nr. 1, litra a), i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer,

der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 og dernæst ved Rådets forordning (EØF) nr. 3811/86 af 11. december 1986, omfatter enhver arbejdsydelse, hvad enten der er tale om lønnet eller selvstændigt arbejde.

- 2) Så længe en blanket E 101, som er udstedt i henhold til artikel 11a i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved forordning nr. 2001/83 og dernæst ved forordning nr. 3811/86, ikke er trukket tilbage eller erklæret ugyldig, er den bindende for den kompetente institution i den medlemsstat, som den selvstændige erhvervsdrivende begiver sig til for at udføre et arbejde, og for den person, som anmoder den selvstændige erhvervsdrivende om tjenesteydelser.
- 3) En blanket E 101, som er udstedt i henhold til artikel 11a i forordning nr. 574/72, kan have tilbagevirkende kraft.

Edward

Sevón

Gulmann

Puissochet

Jann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 30. marts 2000.

R. Grass

D.A.O. Edward

Justitssekretær

Formand for Femte Afdeling